

LAIHAN KUNNAN HYVINVOINNIN VUOSIRAPORTTI 2023

TIIVISTELMÄ

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tekeminen perustuu lakiin. Sote-järjestämislain 6. § mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Se kokoaa yhteen eri tietolähteistä saatavaa monialaista tietoa kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin yhteydessä olevista tekijöistä.

Kunnan strategiassa suunnittelussa asetetaan hyvinvoinnille ja terveydelle tavoitteet sekä määritellään tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunta laatii valtuustokausittain hyvinvointisuunnitelman- ja kertomuksen sekä raportoi vuosittain toiminnan kehittymistä. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteena on Laihian kunnan ja kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Kunnan toimijoiden ohella yhteistyökumppaneita ovat ympäristöterveydenhuollon palvelut järjestävä Vaasan kaupunki, Pohjanmaan hyvinvointialue, työllisyystoimien osalta Pohjanmaan työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP), alueen työpaja Arpeeti ja Ohjaamo, kunnan yhteistyöverkostojen ja kolmannen sektorin toimijoiden ohella.

Tämä asiakirja on Laihian kunnan vuosittainen hyvinvointia kuvaava raportti. Laajempi hyvinvointikertomus on laadittu valtuustokaudelle 2021-25. Laihian kunnan hyvinvointikertomustyö toteutetaan Kuntaliiton ylläpitämän sähköisen hyvinvointikertomus-mallin mukaisesti. Vuoden 2023 raportti kuvaa tiivistetysti kunnan asettamien elinvoimaa ja hyvinvointia tuttavien poikkihallinnollisten palvelujen toteutumista sekä HYTE-kerroin tuloksia. HYTE-kertoimen tavoitteena on kannustaa hyvinvointialueita huolehtimaan tarpeenmukaisesta ehkäisevästä työstä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Ehkäisevä ja edistävä työ sosiaali- ja terveydenhuollossa on ensiarvoisen tärkeää, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvua saadaan hillittyä ja väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä ylläpidettyä ja edistettyä. Raportin avulla kuvataan niitä tavoitteita ja toimia, jolla kunta itsenäisesti sekä yhdessä toimintaympäristönsä kanssa, tuottaa palveluja ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvoinnin kehitystä.

Raportissa tarkastellaan myös laihialaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaan. Huomion kiinnittäminen em. kohderyhmään on ollut tietoinen valinta, sillä kunnan elinvoimaisuuden ja tulevaisuuden näkökulmista lasten ja nuorten hyvinvointi korreloi tulevaisuuden kehityssuuntaa. Kunnan väkiluvusta 7-15-vuotiaita on noin 14 prosenttia, joten kyse on suuresta joukosta kunnan palvelujen käyttäjiä, perheineen. Tavoitteena on, että Laihian kunta tarjoaa hyvän elinympäristön asukkailleen sekä pysyvyyden asua ja vaikuttaa kunnassa.

JOHDANTO

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eli hyte on toimintaa, jolla vähennetään raskaiden, korjaavien palveluiden tarvetta. Hyte-työllä tuetaan kaikkien ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseen ja parantamiseen. Mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä.

Sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuut ja tehtävät määrittyvät uudella tavalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ensisijainen vastuu on kunnissa siltä osin, kun se kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 astui voimaan 1.1.2023. Uudessa laissa 6 §:ssä kuvataan kunnan velvollisuudet valvoa ja raportoida kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista.

Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien valtionrahoituksen perusteeksi otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin eli HYTE-kerroin. Vuoden 2023 alusta hyte-kertoimen mukainen summa jaetaan hyvinvointialueille asukasluvun mukaan. Toimintaa ja tuloksia väestötasolla kuvaavat indikaattorit huomioidaan ensimmäisen kerran vuoden 2026 rahoituksen jaossa. (Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021).

Laihia on elinvoimainen ja kehittyvä suomenkielinen kunta Pohjanmaalla. Kunnan asukasluku vuoden 2023 lopussa oli 7 682. Kunnan arvoja ovat yhteisöllisyys, vastuullisuus ja turvallisuus. Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointilautakunnan alaista toimintaa, jota johtaa sivistysjohtaja. Hyvinvointipäällikkö vastaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen koordinoinnista kuntalain ja terveydenhuoltolain edellyttämässä rajoissa. Hyvinvoinnin tuottaminen on poikkihallinnollista työtä, jota tuotetaan suorasti tai epäsuorasti kaikilla kunnan toiminnan tasoilla.

Laihian kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on käynyt läpi suuren muutoksen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä. Erityiseksi haasteeksi on noussut hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne, jonka seurauksena Laihiallakin on pyritty löytämään keinoja palvelujen säilyttämiseksi kunnan alueella. Uhkana kuitenkin on, palvelujen siirtyminen muualle maakuntaan tai jopa niiden lakkauttaminen. Lisäksi Laihian asema maakunnan ainoana suomen kielisenä kuntana herättää huolen palvelujen tuottamisesta omalla äidinkielellään, muualla maakunnan palveluissa.

Yhteistyö Pohjanmaan hyvinvointialueen ja kunnan välillä on ollut kehittyvää vuoden aikana. Yhteistä nk. rajapintaa hyvinvointialueen ja kunnan kesken on paljon, eikä kaikilta osin ole vielä selvää, miten tehtävänjakoa tulisi toteuttaa. Positiivista tässä kehityksessä on ollut monipuolisten yhteistyöverkostojen rakentuminen, jossa toiminnassa kunnan poikkihallinnollinen osallistuminen on ollut aktiivista. Negatiivisena havaintona on tiettyjen, kuten lasten ja nuorten neuropsykiatristen palvelujen saatavuuden heikkeneminen uudistuksen myötä. Myös muiden palvelujen saatavuudessa tai tavoitettavuudessa on ollut haasteita. Palvelujen digitalisoitumisen myötä erityisesti ikäihmisten käyttäjäosaaminen tulisi varmistaa nykyistä paremmin sekä edelleen kehittää kunnan, hyvinvointialueen sekä muiden toimijoiden välistä viestintää. Kunnan tulee seurata sekä ylläpitää aktiivista edunvalvontaa suhteessa omiin palvelutarpeisiinsa myös jatkossa.

Vuonna 2023 kunnan hyvinvoinnin toimialueen henkilöstörakenteen muutos ja -vaje vaikuttivat osaltaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön sekä tavoitteiden saavuttamiseen. Tämän seurauksena myös tilastolliset tiedot eivät kaikilta osin ole ajantasaisia, antaen Laihian osalta negatiivisen tilannekuvan esimerkiksi HYTE-kertoimen indikaattoritiedoista. Osittain myös em. syistä johtuen, vuosiraportin laatiminen on ollut opetteluprosessi, jossa tulemme jatkossa kehittymään. Kunnan hyvinvoinnin suunnittelua ja arviointia tulee tehdä määrätietoisemmin poikkihallinnollisena kokonaisuutena, johon osallistetaan mahdollisuuksien mukaan myös kuntalaiset, neuvostot sekä muut toimintaamme vaikuttavat yhteistyötahot.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

Soteuudistuksen myötä Terveydenhuoltolaki 1326/2010 kumottiin 1.1.2023 alkaen, ja Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 astui voimaan. Uudessa laissa 6 §:ssä kuvataan kunnan velvollisuudet valvoa ja raportoida kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista. Lakimuutoksen asuessa voimaan, vastuu sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tuottamisesta siirtyi kunnilta hyvinvointialueelle. Lakimuutoksen jälkeen kuntien vastuulle jäi ennaltaehkäisevä työ, sekä tarkastella koko kunnan toimintaa kuntalaisten terveyttä- ja hyvinvointia tukevana.

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on yhteiset asukkaat ja paljon asukkaiden palveluihin liittyviä yhteistyötarpeita. Vuoden 2023 aikana Laihian kunnan ja Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteistyö ja palvelujen rajapintojen tarkastelu on ollut hyvinvointitoimialan keksiössä. Muuttunut toimintaympäristö on tuonut haasteita erityisesti palvelujen saatavuudessa, ts. asukkaiden hoitoonohjautuminen on ollut monimutkaista ja arvion mukaan myös ajoittain hidasta. Tällä voi olla negatiivisia vaikutuksia väestön terveydentilan kehitykseen, joka realisoituu ehkä viiveellä.

Kunnan itsetuottamien hyvinvointipalvelujen osalta kunta on pyrkinyt tarjoamaan palveluja kattavasti kuntalaisille. Eri ikäisille suunnattuja vapaa-ajan toimia kunnassa on tarjolla monipuolisesti ja palveluja pyritään kehittämään jatkuvasti. Vuonna 2023 päätettiin muun muassa liikuntakoordinaattorin palkkaamisesta kuntaan sekä perustaa ikäihmisille virikkeellistä, FINGER-toimintamallin mukaista ryhmätoimintaa. Nämä suunnitelmat konkretisoidaan vuoden 2024 alussa. Kunnan yhteistyö Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa tarjoaa palveluja lapsiperheille, jolla pyritään tukemaan perheiden arjessa jaksamista. Kulttuuripalvelujen osalta kunnan resurssit ovat heikot, joten kunnan tulisikin lisätä resursseja kulttuurihyvinvoinnin tukemiseen.

ELY:n tilastojen mukaan nuorten työttömyysaste ja pitkäaikaistyöttömyys olivat Pohjanmaan maakunnassa maan keskiarvoa alhaisempia. Kuitenkin Laihialla syrjäytymisriskissä olevien nuorten osuus on maan keskiarvoa korkeampi. Tuloksen perusteella Laihialla tulee vahvistaa ehkäiseviä keinoja, jolla nuorten syrjäytyminen saadaan vähenemään. Nuorisotoimen palvelujen määrätietoinen ylläpitämistä ja resurssien varmistaminen on tärkeää myös jatkossa. Koko perheen tukeminen lasten ja nuorten kasvun tukemisessa tulee tapahtua tiiviillä, verkostomaisella työotteella kunnan ja hyvinvointialueen kesken. Systemisen työmuodon kehittäminen tulisikin kirjata hyvinvoinnin tavoitteisiin jatkossa. Kunnan ja hyvinvointialueen yhteishanke perhekeskustoiminnan käynnistämiseksi on edennyt hitaasti hankekaudella 2022-23. Palvelujen edelleen kehittäminen jatkuu vuonna 2024 hyvinvointialueen koordinoimana.

Yli 65-vuotiaiden osuus Laihian väestöstä (v. 2023) on 25 prosenttia ja yli 75-vuotiaiden osuus 12 prosenttia (THL). Ikääntyvän väestön ennaltaehkäisevien palvelujen tarjonta ja saatavuuden turvaaminen kuuluvat kunnan perustehtäviin. Kolmannan sektorin ja seurakunnan rooli on tärkeä lisä, kun pyritään tukemaan ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitämistä. Vuoden 2023 hyvinvoinnin budjetti ei sisältänyt resursseja ikäihmisille suunnattujen palvelujen tuottamiseen. Yksilön hyvinvoinnin, omaishoitajien työkuorman sekä raskaampien terveydenhuollon kulujen välttämiseksi, kunnan tulisikin huomioida jatkossa ehkäisevien palvelujen tuottaminen myös omana toimintanaan. Samalla tulee jatkaa hyvinvointialueen kanssa tehtävää tiivistä yhteistyötä ikäihmisten palveluvalikoiman kehittämisessä, muun muassa yhteisöllisen asumisen osalta.

Väestön osallisuuden vahvistaminen on tärkeää positiivisen hyvinvointikehityksen kannalta. Yksilön tasolla osallisuus synnyttää kokemuksen, jossa ihminen tuntee kuuluvansa itselle merkitykselliseen ryhmään tai yhteisöön. Yhteisössä osallisuus ilmenee jäsenten keskinäisenä arvostuksena ja luottamuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa yhteisön asioihin. Laihian kunnan arvona on olla yhteisöllinen kunta kuntalaisille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kunnassa toimii muun muassa lakisääteiset ikä- ja vammaisneuvostot sekä nuorisovaltuusto. Näiden lisäksi osallisuutta ylläpidetään useissa kunnan työryhmissä, kuten oppilashuollon ohjausryhmässä, jossa jäsenenä on myös vanhempia. Osallisuuden vahvistaminen edellyttää kuitenkin edelleen määrätietoisia toimia. Kuntalaisten osallistamista esimerkiksi raatien, yhteiskehittämisen ja kyselyiden muodossa tulisikin lisätä. Yhdenvertaisuuden kokemus lisää hyvinvointia ja vahvistaa omanarvontunnetta. Laihian kunta voisikin jatkossa laatia oman osallisuusohjelman osaksi hyvinvointisuunnitelmaa.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

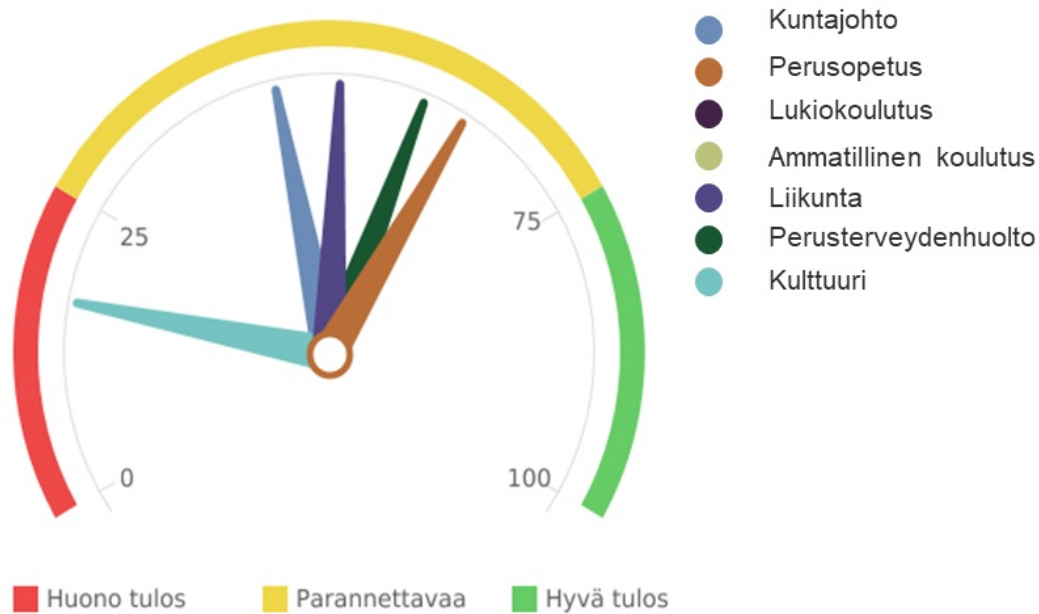
Hyvinvointiraportissa on hyödynnetty tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetin, terveyden- ja hyvinvointilaitoksen HYTE-kertoimen sekä TEAviisarin tuloksia, jotka kuvaavat kunnan terveyden- ja hyvinvoinnin edistämistyötä.

Talouden osalta raportissa on hyödynnetty Laihian kunnan tilipääätöstietoja vuodelta 2023. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, viimeisin syksyllä 2023.

Hyvän yleiskuvan kunnan hyvinvoinnin- ja terveyden tilasta antaa Teaviisarin osoittamat sektorikohtaiset tulokset (taulukko 1). Tuloksissa arvioidaan sitoutumista, johtamista, seurantaa, voimavaroja sekä osallisuutta. Laihian kunnassa erityisesti kuntajohdon sekä kulttuurin osalta tulos jää selvästi alle koko maan tuloksen. Ainostaan perusopetuksessa olemme lähellä koko maan tulosta.

Taulukko 1. Laihian hyvinvoinnin- ja terveyden sektorikohtaiset tulokset 2023

Kaikki sektorit : Laihia 2023

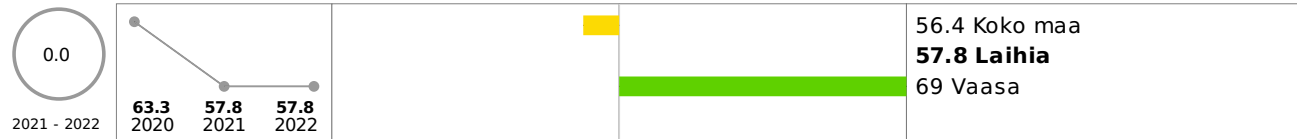
Kaikki sektorit : Laihia 2023

	Laihia	Koko maa
Kaikki sektorit	47	70
Kuntajohto	45	83
Perusopetus	63	65
Lukiokoulutus	..	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	51	72
Perusterveydenhuolto	59	70
Kulttuuri	17	71

Talous

Tulot

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

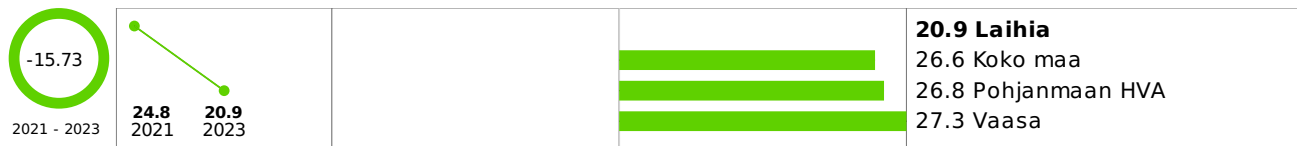

Verotulot, euroa / asukas

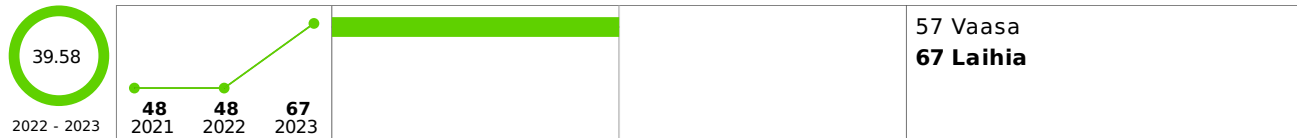

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

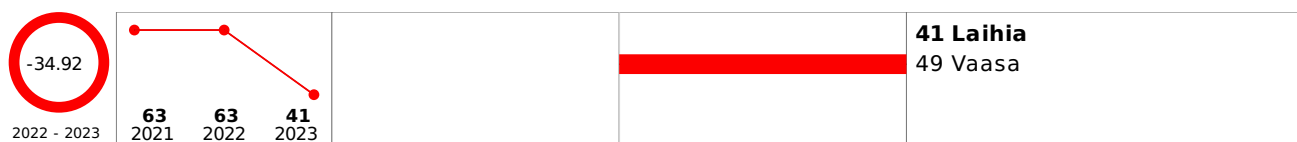
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

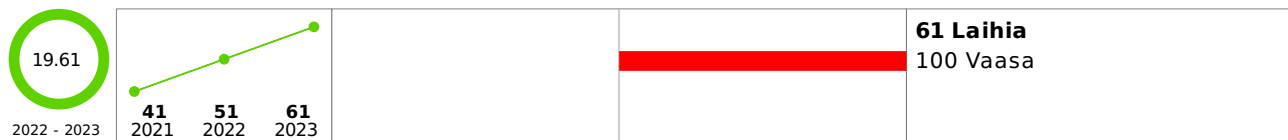
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

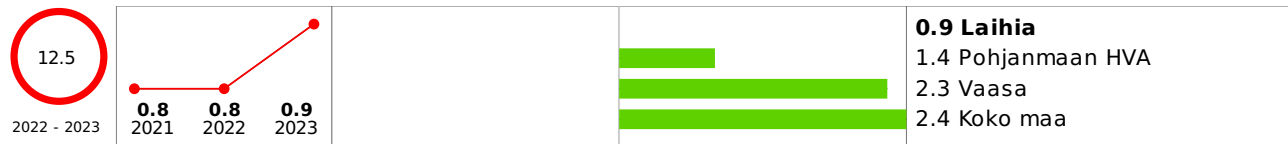
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

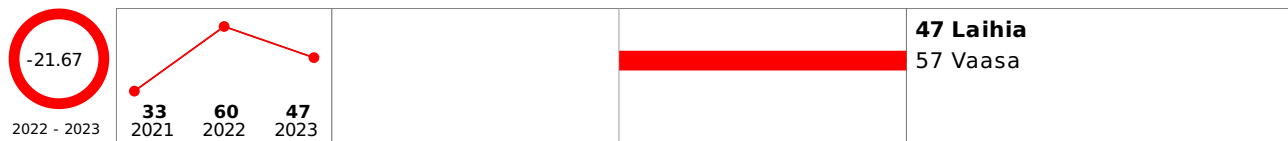
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

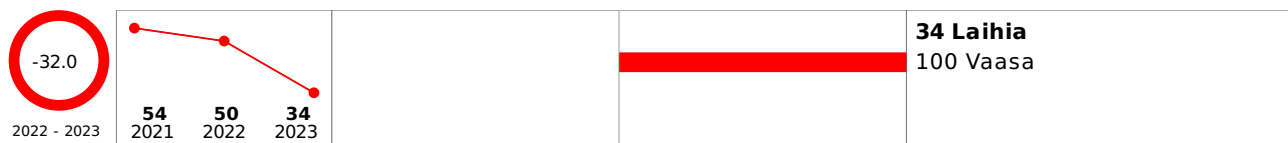
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

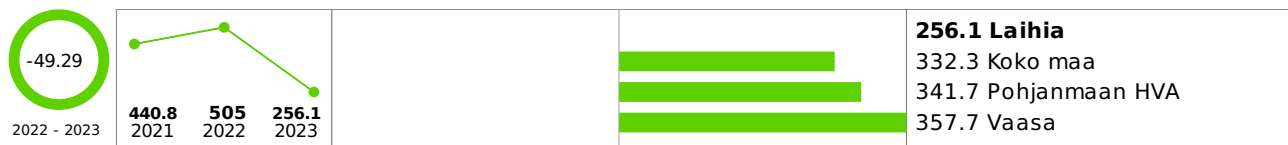
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

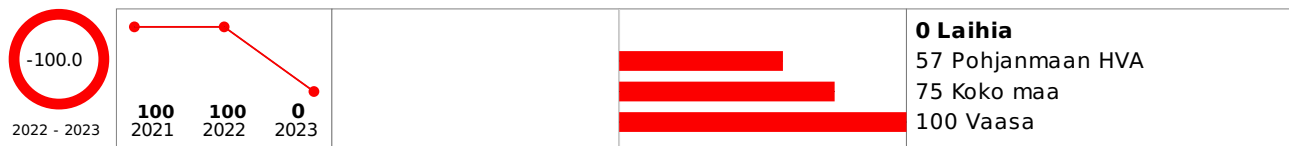

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

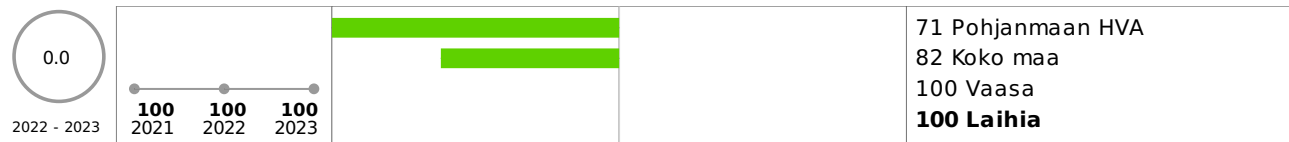

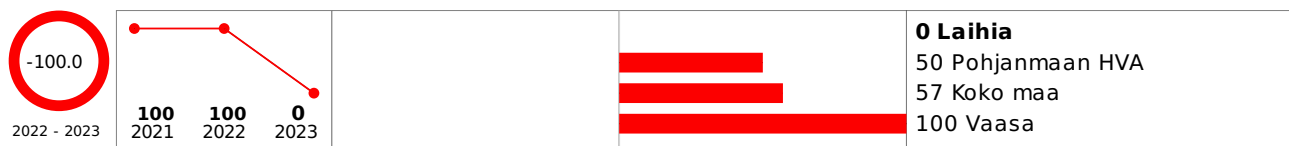
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

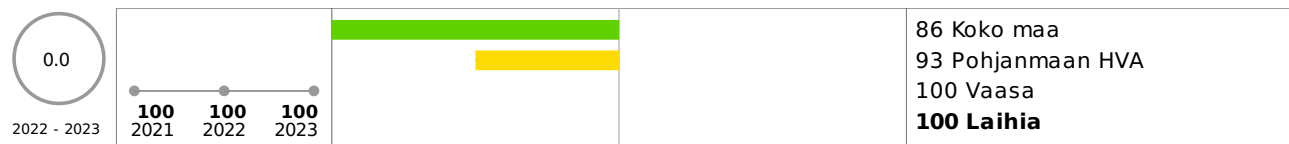
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

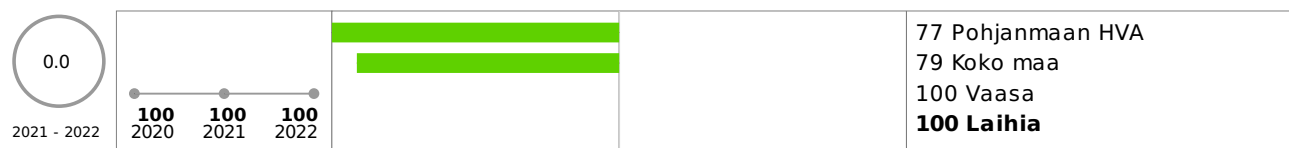
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

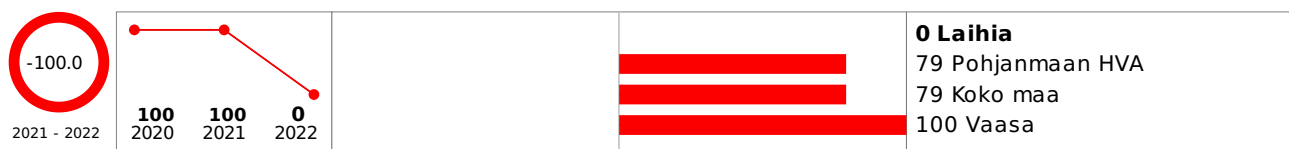
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

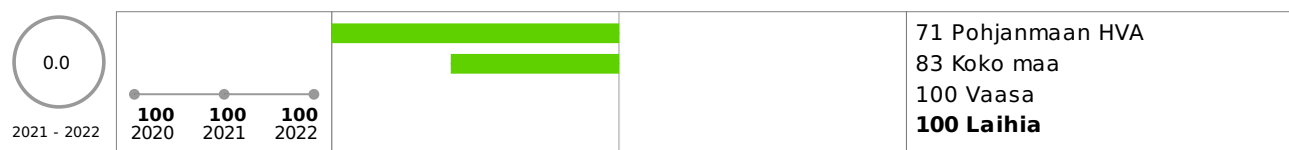
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

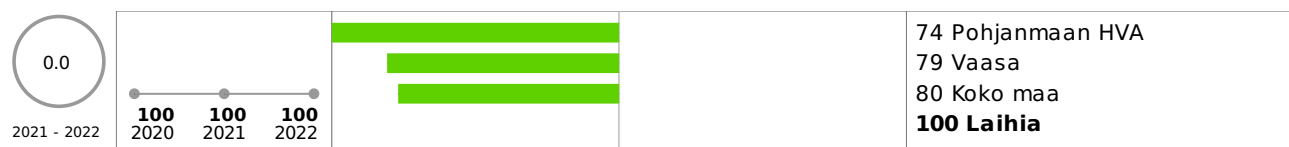
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin

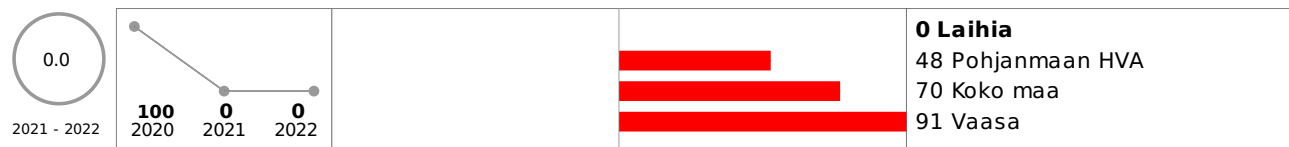
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

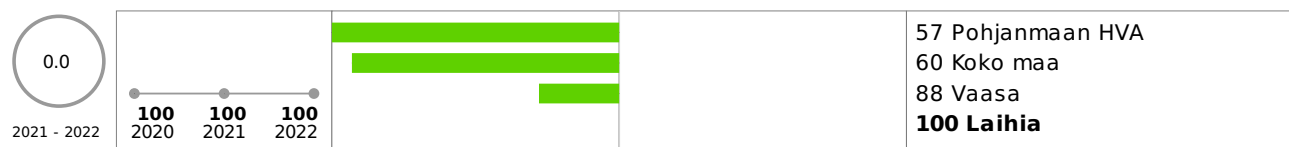
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

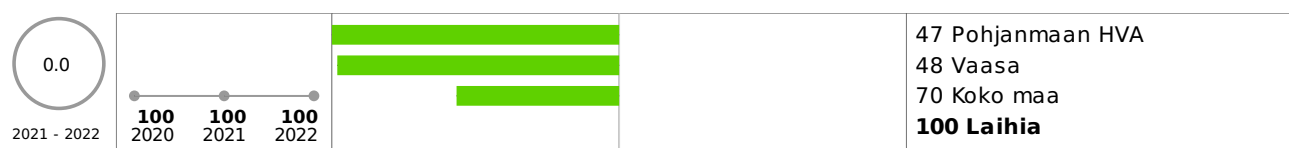
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

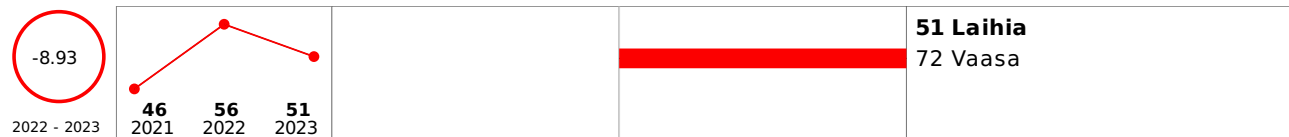
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

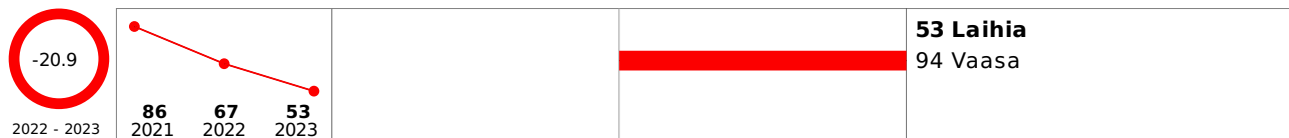
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

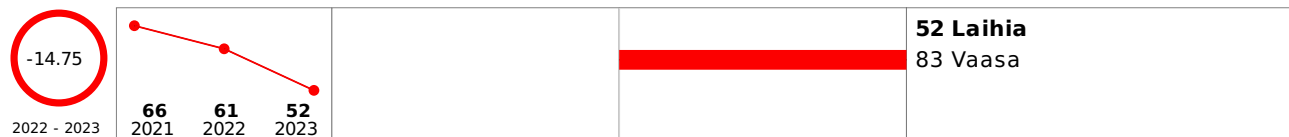
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

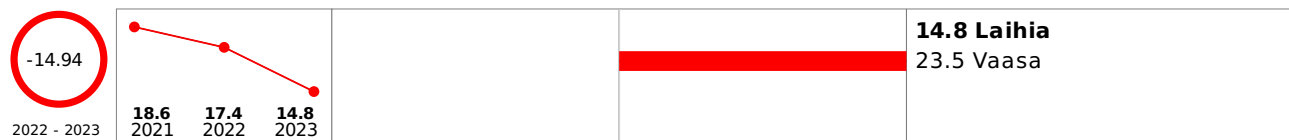
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

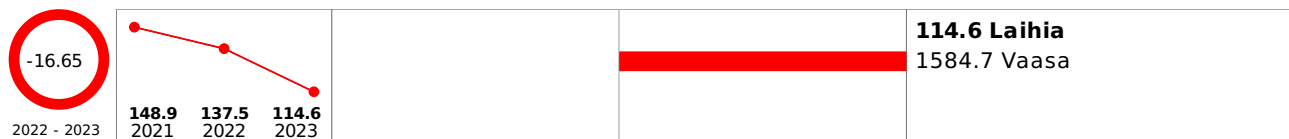
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

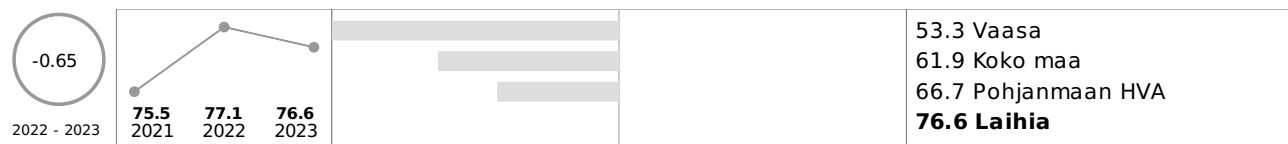
Elinvoima

Väestö

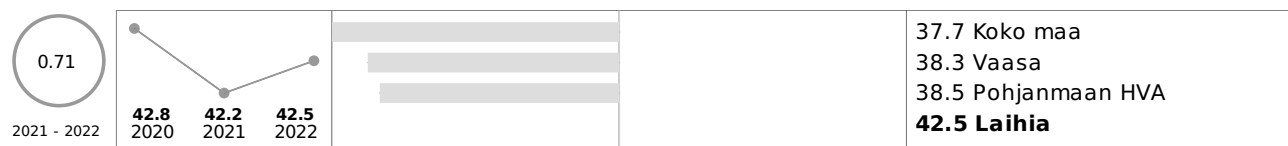
Väestö 31.12.

Huoltosuhte, demografinen

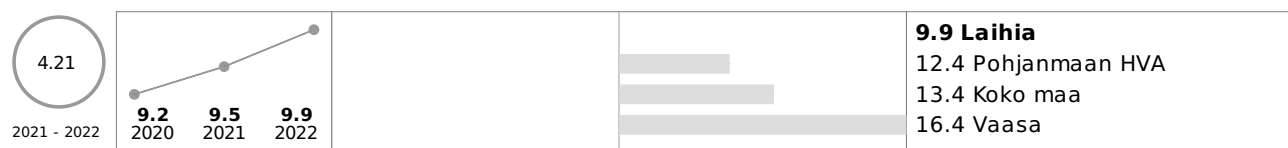

Lapsiperheet, % perheistä

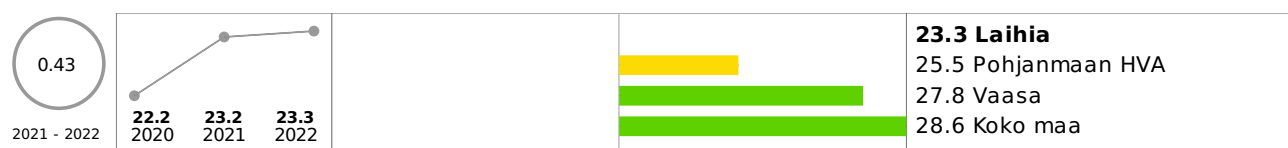

Elinvoima

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Talous

Kuntataloudessa on takana neljä vahvaa vuotta. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus on kuitenkin kasvanut vuoden 2023 aikana. Kuntien menot kasvavat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina. Kunnat ovat suunnittelukauden aikana poikkeuksellisen isossa muutoksessa. 1.1.2023 perustettiin Suomeen hyvinvointialueet. Muutoksen jälkeen kunnat eivät osallistu kyseisten toimintojen päätöksentekoon. Myös hyvinvointialueiden rahoitusvastuu siirtyi valtiolle.

Sote-menojen ja niitä vastaavien tulojen poistuminen kunnilta vuoden 2023 alusta muutti merkittävästi kuntien taloudellista tilannetta. Mm. vuoden 2023 toimintakate pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 59,2 prosenttia ja

verorahoitusta (verotulot + valtionosuudet) kertyi 54,5 prosenttia vähemmän. Sen sijaan esimerkiksi kunnan lainamäärään muutoksella ei ollut vaikutusta.

Sote-muutoksen vuoksi talousluvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin verrattuna

Vuoden 2023 hyvinvoinnin toiminnan kulut olivat yhteensä 2 258 938 euroa, joista terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen kuluja oli 684 318 euroa.

Taulussa 2. kuvataan kunnan saamaa valtionosuuden määrää vuonna 2024. Osuus perustuu HYTE-kerron laskentaan. Laihian osalta HYTE-kertoimen suuruutta saadaan parannettua varsin pienilläkin toimilla, kuten lisäämällä seurannan ja raportoinnin määrää.

Taulukko 2. Kunnan valtionosuudet vuonna 2024 HYTE-kertoimen mukaan

	<u>Valtionosuus/asuk./€</u>	<u>Valtionosuus</u> 2024 euro	<u>Kerroin</u> 2023	<u>Asukasluku</u> 31.12.2022
Vasa	23 €	1 584 741 €	83	67 988
Larsmo	20 €	116 788 €	72	5 732
Malax	20 €	110 043 €	71	5 479
Korsholm	19 €	378 458 €	68	19 662
Pedersöre	19 €	211 916 €	67	11 206
Kronoby	18 €	114 327 €	63	6 405
Kristinestad	18 €	110 443 €	63	6 242
Nykarleby	17 €	122 993 €	59	7 434
Vörå	16 €	101 766 €	57	6 287
Närpes	15 €	146 257 €	54	9 584
Laihia	15 €	114 602 €	52	7 817
Jakobstad	14 €	274 157 €	51	19 207
Kaskö	13 €	16 585 €	47	1 256
Korsnäs	13 €	26 434 €	46	2 024

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-kerroin

Hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys. Vuoden 2023 alusta otettiin käyttöön kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustin on kirjattu laissa kunnan peruspalvelujen valtionosuuden 15 §:ssä "hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa" (618/2021).

HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kerroin muodostuu yhteensä 20 mittarista, joista kuusi perustuu toiminnan tuotoksiin ja 14 kunnan omaan tekemiseen (prosessi-indikaattorit). Taulukossa 3. on kuvattu kertoimessa huomioitavat mittarit.

Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määrääjain, eivätkä ne tule olemaan aina samoja. Väestön hyvinvointia ja terveyttä edistävät hyvä johtaminen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus- ja liikennejärjestelyt, kasvatus- ja koulutuspalvelut sekä monet muut kunnan tehtävät. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen edellyttää, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä.

Taulukko 3. HYTE-kerroin indikaattorit

Kuntien HYTE-kerroin

Prosessi-indikaattorit		Tulosindikaattorit		
Liikunta	Kuntajohto	Ylipaino	Koettu terveys	Koulu-pudokkaat
Peruskoulut	Kulttuuri	Työkyvyttömyyseläke	Kaatumishoitojaksot	Toimeentulotuki

Tulosindikaattorit

Tulosindikaattoreita on kuusi ja ne mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä siten, että kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin ja eri ikäryhmät ovat edustettuina (taulukko 4). Jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne eivät vaikuttaisi tulokseen, mitataan tulosindikaattoreissa lähtökohtaisesti muutosta. Tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia näissä indikaattorien kuvaamissa asioissa aikaan. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohdan erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet.

Taulukko 4. Tulosindikaattorit

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308	Laihia	yhteensä	35	62	54
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5301			48	48	67
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5304			41	51	61
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5306			33	60	47
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5307			54	50	34
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5303			63	63	41

Prosessi-indikaattorit

Prosessi-indikaattorit kuvaavat hyvinvointialueen voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Niiden avulla mitataan nykytilannetta (talukko 5). Indikaattorit kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle. Indikaattoreita on kohtuullisen monta, jotta toimintaa voidaan tarkastella laaja-alaisesti.

Taulukko 5. Prosessi-indikaattorit

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuosituksia koululounaan ja välipalojen järjestämisessä info ind. 5317	Laihia	yhteensä	100	100	
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit info ind. 5316			100	100	
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus info ind. 5309			100	100	
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja info ind. 5335			100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista info ind. 5331			100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen info ind. 5330			100	100	0
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille info ind. 5327			100	0	
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä info ind. 5333			100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä info ind. 5328			100	100	
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen info ind. 5321			100	100	
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä info ind. 3984			0	0	0
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa info ind. 5323			0	0	
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin info ind. 5320			0	0	
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa info ind. 5313			0	0	
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista info ind. 5336			100	100	0

Tulosindikaattorien perusteella erityisesti nuorten työelämän ulkopuolelle jääminen sekä väestön ylipainoisuuden kasvu vaikuttavat negatiivisesti HYTE-kerroin tuloksiin. Näiden indikaattorien osalta kunnassa tulisi laatia pidemmän aikavälin tavoitesuunnitelma negatiivisen kehityssuunnan muuttamiseksi.

Viimeisiin tuloksiin verrattuna kunnassa on tapahtunut myös positiivista kehitystä. Kuntaan on muun muassa palkattu liikunnakoordinaattori (2024 alkaen) sekä on ryhdytty seuraamaan systemaattisesti oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää. Pienillä toimilla, kuten raportointia kehittämällä, saadaan positiivista vaikuttavuutta edelleen aikaan. Muun muassa lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointia tulisi jatkossa kehittää ja käyttöönottaa.

Kulttuurihyvinvoinnin kehittämistä HYTE-kertoimen perusteella tulisi lisätä. Vuonna 2023 kulttuuritoimen budjetti oli 30 550 euroa. Summan pienuudesta johtuen, kulttuurihyvinvoinnin kehittäminen ei ole kovinkaan realistista. Kuntaan tulisikin laatia kulttuurihyvinvointia kuvaava suunnitelma, jossa määritellään toiminnan tavoitteet, keinot sekä riittävät resurssit toiminnan toteuttamiseksi.

HYTE-kerroin indikaattorien seuraaminen ja toteuttaminen käynnistyi vuonna 2023. Työ indikaattorien toteutumisen osalta onkin kunnassa alussa, mutta tulee kehittymään positiiviseen suuntaan jatkossa.

Työllisyys

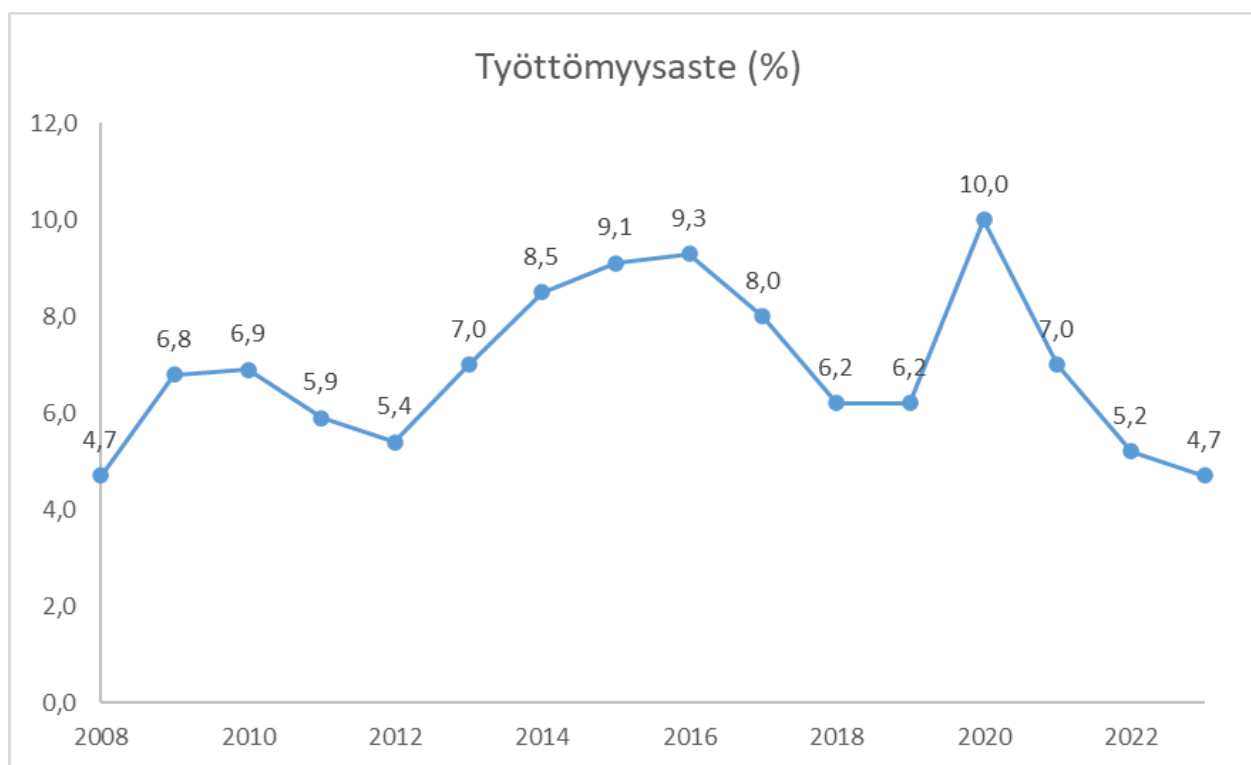
Työllisyyttä koskevat tilastot perustuvat Työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2022 tietoihin. Työllisten osuus väestöstä oli Laihialla maan keskiarvoa pienempi. Nuorten työttömyysaste ja pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli koko maan keskiarvoa alhaisempi kaikissa Pohjanmaan kunnissa. Syrjäytymisriskissä olevien osuus 18–24-

vuotiaissa oli maan keskiarvoa korkeampi. Pohjanmaan maakunnan kaikissa kunnissa oli vähemmän pitkäaikaisesti toimeentulotukea saavia 25–64-vuotiaita kuin koko maassa keskimäärin. Tiedon perusteella kunnan tulee jatkossa panostaa erityisesti syrjäytymisriskissä olevien nuorten auttamiseen ja tukemiseen. Yhteistyö hyvinvointialueen, sivistystoimen, varhaiskasvatuksen ja kunnan muiden hyvinvointia tuottavien toimijoiden kesken, on tavoitteen saavuttamiseksi, erityisen tärkeää.

Vuoden 2023 lopussa Laihialla työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,1 %.

Kunnan työttömyysasteen kehitys käy ilmi taulukosta 6. Saatavilla oleva tilasto on vuoteen 2022. Työttömyyden kehitys on ollut myönteistä ja laskenut selvästi viimeisten kahden vuoden aikana. Kunnat rahoittavat osan työttömyyden perusteella maksetusta työmarkkinatuesta. Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä. Laihian kunnan osuus maksetuista työmarkkinatuista vuonna 2022 oli hieman yli 290 000 euroa (16.2.2023 Pohjanmaan ELY-keskus).

Taulukko 6. Työttömyysasteen vaihtelu vuosina 2008–2023 (vuosikeskiarvo)

Väestö

Kunnan väkiluku laskee ja huoltosuhte on muuhun maahan ja maakuntaan nähden korkea. Tämä kuvaa kunnan ikärakennetta. Toisaalta perheiden määrä kunnassa on pienoisessa kasvussa ja verrokkejaan parempi. Positiivisen väestökehityksen kannalta kunnan tulee edelleen kehittää palvelujaan vastaamaan entistä paremmin ikäihmisten ja lapsiperheiden tarpeisiin. Toimivat lähipalvelut, varhaiskasvatus ja koulutoimi ovat vetovoimatekijöitä, jolla on vaikutusta kunnan pitovoimaan. Samoin hyvinvointipalveluilla, jolla ylläpidetään terveyttä ja ehkäistään kuormittavien sekä kalliiden palvelujen käytön kasvua.

Positiivisen väestökehityksen kannalta myös kotouttamista edistävällä politiikalla on merkitystä. Taulukossa 7 kuvataan ulkomaalaisten prosentuaalisen osuuden kehitys 1000 asukasta kohti. Vertailussa Laihian ja koko Pohjanmaan tilanne.

Taulukko 7. Ulkomaalaistaustaisten osuus tuhatta asukasta kohti vuosina 2021-23 Laihian kunta ja Pohjanmaa

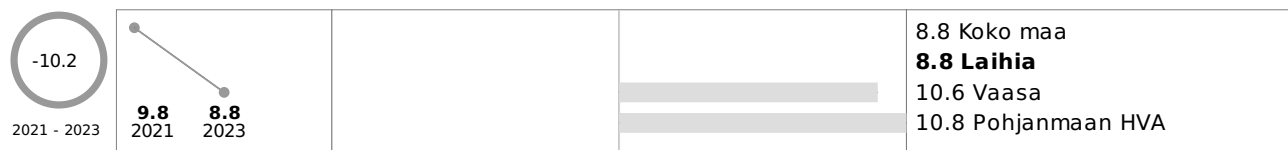
Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Pohjanmaa	yhhteensä	83,6	89,6	102,5
Laihia		17,9	18,7	19,1

Laihian kunnan väkiluvun kasvu ei kotouttamistyön näkökulmasta kehity juurikaan positiiviseen suuntaa. Kunta linjanneekin kotouttamispoliittisen tahtotilansa määrätietoisemmin jatkossa ja ryhtyy aktiivisempiin toimiin kotouttamisohjelman toteuttamiseksi.

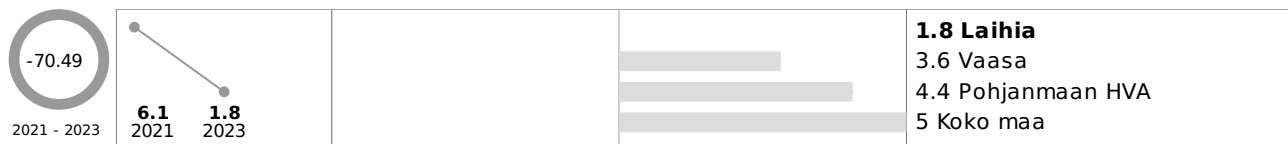
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

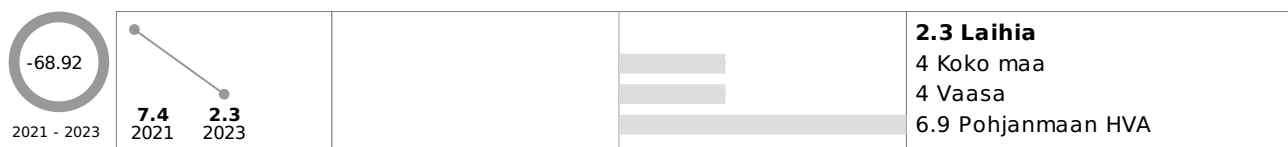
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

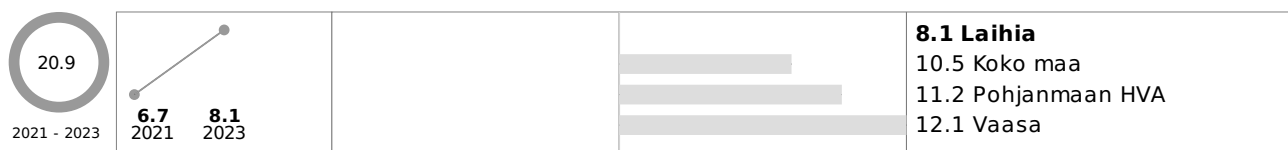
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

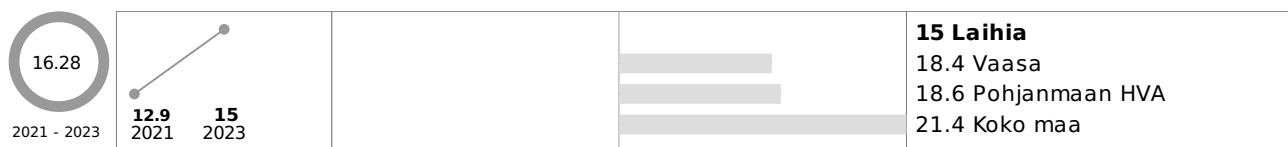
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

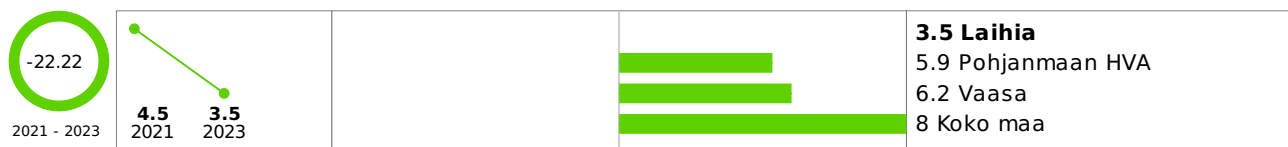
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

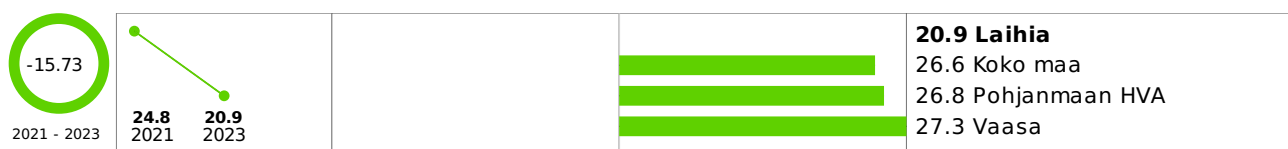
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

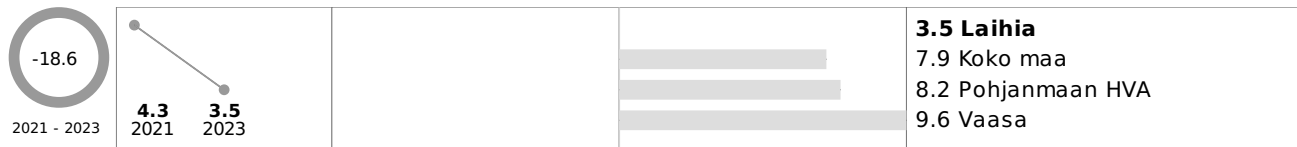

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

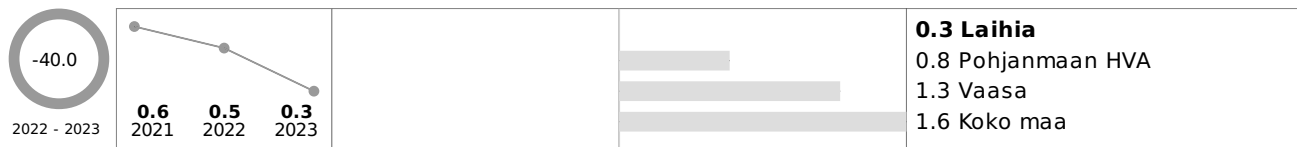

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

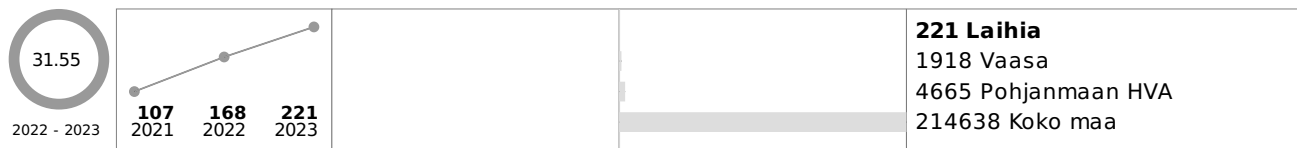
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Indikaattoritulosten perusteella Lahian lasten ja nuorten hyvinvointi on pääosin hyvällä tasolla maakunnan ja koko maan vertailun perusteella. Erityisesti riippuvuuskäyttäytyminen on alhaista, vaikkakin nuorten sähkötupakointi on oletetusti melko yleistä. Nuoruusikäälle tyypillinen ahdistuneisuusoireilu on hieman lisääntynyt vuoteen -21 verrattuna, ollen kuitenkin koko maan tasoon nähden edelleen hyvällä, alhaisella tasolla. Myös nuorten kokemuksessa omasta terveydentilastaan on tapahtunut vertailujaksolla parannusta.

Erityisenä havaintona on yläasteikäisten lasten ylipainon nousu, joka on kasvanut noin 16 prosenttia. Tämä on tieto, jonka perusteella kunnassa tulee tietoisesti kehittää ja kohdentaa vapaa-ajan ja liikunnan palveluja nuorille. Esimerkiksi vain nuorille suunnattu liikuntaneuvonta voisi olla yksi keino ylipainon vähenemiseen. Myös perheille suunnattua elämäntapaneuvontaa tulisi lisätä.

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärässä on ollut selvää kasvua viimeisen kolmen vuoden aikana. Luku kertonee erityisesti lasten ja nuorten ongelmien lisääntymisestä sekä moniongelmaisuuksien kasvusta. Kasvua voi selittää myös viranomaisten toiminnan tehostuminen lastensuojeluilmoitusten tekemisessä. Lastensuojelun tarpeen kasvuun tulee reagoida ennen kaikkea lisäämällä perheille suunnattuja sosiaalihuollon tukitoimia sekä lisäämällä moniammatillista ja verkostomaista työtä. Monialaista yhteistyötä kunnan sisällä sekä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa tulisi lisätä.

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi vuonna 2023

Koonti eri toimialueiden vuoden 2023 toiminnan tavoitteista, toimenpiteistä, vastuista sekä toteumasta.

HYVINVOINTI			
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	TOTEUMA 2023
Työikäisten hyvä työllisyys.	Alueen toimijoiden (TYP, EPT, HYTE, SONetBotnia) ja kunnan verkostoyhteistyön aktiivisuus.	Hyvinvointipäällikkö (15.9.23 alkaen, edeltävästi terveys- ja hyvinvointijohtaja)	Työttömyys on ollut laskussa. Syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on kasvanut.
Kuntalaisten toimintakyky ja hyvinvointi.	Alueen toimijoiden (TYP, EPT, HYTE, SONetBotnia) ja kunnan verkostoyhteistyön aktiivisuus.	Hyvinvointipäällikkö	HVA:n ja kunnan yhteistyö saatu alkuun useissa yhteistyöfoorumeissa.
Palveluiden saatavuus.	MLL sopimus, yhteistyö hyvinvointialueen kanssa, kolmannen sektorin yhteistyön huomioiminen.	Sivistysjohtaja, hyvinvointipäällikkö	MLL sopimus ollut voimassa. Kolmannen sektorin yhteistyötä lisätty. HVA:n palvelujen saatavuudessa ollut haasteita.
Osallisuuden vahvistaminen.	Vaikuttamistoimielimet, asukaskyselyt, asukkaiden aktiivinen huomioiminen palvelujen kehittämisessä.	Koko hyvinvoinnin toimiala	Vammais- ja ikäneuvosto kokoontunut säännöllisesti loppuvuonna. Asukasraateja ei toteutettu.
VAPAA-AIKA			
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	TOTEUMA 2023
Pitkäjänteinen suunnittelu.	Liikuntapolitiittisen ohjelman päivittäminen.	Vapaa-aikapäällikkö	Liikunnan toimenpidesuunnitelma hyväksyttiin hyvinvointilautakunnassa. vuosille 2024-2027.
Monialainen HYTE yhteistyö.	TEA-indikaattoritieto osaksi vaikuttavuuden seurantaa.	Vapaa-aikapäällikkö	Osallistuttu hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä elintapaohjauksen kehittämiseen. Työ aloitettu olosuhteiden ja resurssien kartoituksella syksyllä 2023. Osallistuttu hyvinvointialueen yhteisiin tapaamisiin sekä koulutuksiin.
Kuntalaisten elintapaohjaus.	Toimivan elintapaohjausmallin luominen.	Vapaa-aikapäällikkö	Liikuntaneuvontaa suunniteltu ja toiminta käynnistyy 2024 alusta.
KIRJASTO- JA KULTTUURI			
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	TOTEUMA 2023
Palautetaan toiminnan volyyymi koronaa ja kirjaston saneerausta edeltävälle tasolle.	Omatoimiajan käyttöönotto.	Kirjastotoimen johtaja	Aukiolotunteja lisätty (v.-23/5727, v.-18/2486).

KIRJASTO- JA KULTTUURI			
Panostetaan erityisesti lasten ja nuorten lukemis- ja kulttuuriharrastuksiin.	Käyttäjäkoulutusten lukumäärä koronaa edeltävälle tasolle.	2 kirjastovirkailijaa	Koulutuksia järjestetty (54 kpl).
Kehitetään Laihian kulttuuritarjontaa yhdessä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.	Ylläpidetään yhteistyötä. Yhteistyökumppaneina laihialaiset yhdistykset, Laihian seurakunta, Laihian ja Vaasan kaupungin museot, Laihian nuorisoseurat, Alma-opisto.	Kirjastotoimen johtaja (oto)	Kulttuuritoimi oli mukana järjestämässä 15 kulttuuritapahtumaa.

VARHAISKASVATUS			
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	TOTEUMA 2023
Päivitetyn varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto.	Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen organisaation päivittäminen ja tarvittaessa rekrytointi. Osaamisen ylläpitäminen.	Vastuhenkilö varhaiskasvatuksen johtaja + päiväkodin johtajat	Pätevän henkilöstön rekrytoinnissa ollut haasteita saatavuuden vuoksi.
Kiusaamisen ehkäiseminen/positiivisen pedagogiikan vakiinnuttaminen arkeen.	Kiusaamisen vastaisen suunnitelman käyttöönottoa koko varhaiskasvatuksessa jatketaan. Positiivisen pedagogiikan omaksumista vahvistetaan.	Vastuhenkilö varhaiskasvatuksen johtaja + päiväkodin johtajat	Tavoitteiden mukaista toimintaa ylläpidetty aktiivisesti.
Henkilöstön jaksaminen haasteellisissa ryhmissä.	Lisä resurssointi tarvittaessa. Varhaisen tuen -mallin käyttö.	Vastuhenkilö varhaiskasvatuksen johtaja + päiväkodin johtajat	Pätevän henkilöstön rekrytoinnissa ollut haasteita saatavuuden vuoksi.

SIVISTYSTOIMI			
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	TOTEUMA 2023
Yhteistyön käynnistäminen sekä oppilashuollon palveluiden vahvistaminen Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa.	Yhteistyöverkoston luominen hyvinvointialueelle.	Sivistysjohtaja	Yhteistyön käynnistäminen sekä oppilashuollon palveluiden vahvistaminen Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa on edennyt, mutta toimintamalleissa on vielä kehitettävää.

SVISTYSTOIMI			
Oppilaan ohjauksen vahvistaminen ja kehittäminen.	Oppilaanohjauksen tuntimäärän lisääminen. Haetaan OPH:n kärkihankkeiden kehittämistä rahoitusta.	Sivistysjohtaja	Oppilaan ohjauksen vahvistaminen ja kehittäminen on edennyt, mutta erityisesti yläkoulun suurten ikäluokkien vuoksi tilanne on edelleen haastava.
Opettajien pedagogisten valmiuksien kehittäminen: pedagoginen kirjoittaminen, yhteisopettajuus, konsultaatio, haasteelliset oppilaat. Liikuntapedagogiikan kehittäminen.	Harrastustoiminnan kehittäminen Suomen malli-hankkeen avulla. Mahdollistetaan kouluakatemiaan osallistuminen myös lukion opiskelijoille ja kehitetään seurayhteistyötä. Liikuntaluokkien kehittäminen.	Sivistysjohtaja, johtava rehtori	Harrastustoimintaa on lisätty. Kaikilla yläkoulun luokka-asteilla on liikuntaluokka sekä mahdollisuus osallistua liikunta-akatemiaan toimintaan.
Edistetään opiskelijan psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.	Opiskeluhuollon suunnitelman toteuttaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa.	Sivistysjohtaja	Toteutunut, mutta vaatii edelleen aktiivisia toimia sekä niiden kehittämistä.
Lukio kehittää yliopisto- ja korkeakoulu yhteistyötä ja työelämään tutustumista sekä lisää kansainvälisyyskasvatusta.	Kattava ja monipuolinen opetustarjonta lukiolaisten käytössä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan laajemmin kuin mitä lukiolaki edellyttää. Opintomatkoja ulkomaille. Vierailut esim. yliopistot.	Lukion rehtori	Lukio antaa hyvät valmiudet ylioppilastutkinnon suorittamiseen ja jatko-opintoihin. Lukion opiskelijoiden valmiudet ovat hyvät jatko-opintoihin. Yhteistyö, kuten kurssitarjonta, yliopistojen kanssa on toteutunut.

3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Hyvinvointialue laatii hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhteistyössä alueensa kuntien kanssa.

Hyvinvointialueen on huolehdittava asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinnassa hyvinvointialueesta annetun lain 29 §:n mukaisesti.

Hyvinvointialue toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tukee niitä asiantuntemuksellaan erikseen sovittavalla tavalla. Hyvinvointialue toimii myös muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Se edistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia. Hyvinvointialue neuvottelee kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä mainittujen hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Hyvinvointikertomuksessa seurataan asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia erilaisten mittareiden avulla. Voimassaoleva alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus on laadittu vuosille 2023-25.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2024

Hyvinvoinnin suunnitelma on laadittu osaksi Laihian kunnan talousarviota vuodelle 2024.

4 Strategian painopisteet ja linjaukset

Laihian kunnan visio: Maailman nuukin pitäjä Laihia on vihreä ja turvallinen koti elämiseen ja yrittämiseen.

Kunnan arvoja ovat yhteisöllisyys, turvallisuus sekä vastuullisuus.

Kunnan strategiset tavoitteet ovat:

- Positiivisen kuntakuvan edistäminen
- Saavutettavuuden kehittäminen
- Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen
- Yritysmuutoksen vahvistaminen
- Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen
- Tasapainoisen talouden ylläpitäminen

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023-2026

Varautumissuunnitelma (päivitetty 2024)

Liikunnan toimenpidesuunnitelma 2024-2027

Alueellinen hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma 2023-2025

Ehkäisevä päihdetyön suunnitelma (valmisteilla)

Kotouttamisohjelma (edellyttää päivittämistä vuoden -24 aikana)

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Käsitelty hyvinvoinnin- ja terveyden työryhmässä 15.5.2024

Käsitelty kunnan johtoryhmässä 27.5.2024

Käsitelty hyvinvointilautakunnassa 28.5.2024

Käsitellään kunnanhallituksessa 4.6.2024

Käsitellään kunnanvaltuustossa 17.6.2024

6 Suunnitelman laatijat

Työskentelyyn osallistunut myös hyvinvoinnin- ja terveydentöryhmä.

Lisätietoja:

Forell Marikki, hyvinvointipäällikkö

marikki.forell@laihia.fi

040 485 0599

7 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä